Leto LXXI | Štev. 62 a | V Ljubljani, v sredo, 17. marca 1943-XXI | Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini | Prezzo - Cena L. 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 1025

Concentramenti di truppe nemiche bombardati in Tunisia

3 apparecchi avversari abbattuti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte meridionale della Tunisia concentramenti nemici di truppe e di automezzi sono stati attaccati con visibili effetti da bombardieri in picchiata.

Cacciatori germanici hanno abbattuto, in ripetuti scontri, tre apparecchi avversari.

Nel comune di Piana degli Albanesi la sera del 12 è precipitato al suolo, incendiandosi, uno degli aerei che avevano compiuto l'incursione su Palermo.

Dalle azioni degli ultimi giorni tre nostri velivoli non sono ritornati.

Vojno poročilo št. 1025

Zbirališča sovražnih čet bombardirana v Tunisu

3 sovražna letala sestreljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na južnem bojišču v Tunisu so strmoglava letala z vidnimi učinki napadla zbirališča sovražnih čet in avtomobilov.

Nemški lovci so v ponovnih spopadih zbili tri nasprotna letala.

Zvečer 12. marca je v občini Piana degli Albanesi treščil na tla in se zažgal eden izmed bombnikov, ki so napadli Palermo.

Zadnje dni se tri naša letala niso vrnila iz bojev.

Nemški napad napreduje

V prostoru Harkov—Bjelgorod in severozahodno od Kurska so Nemci zasedli novo ozemlje - Sovjetski napadi zahodno od Bjelgoroda in pri Ilmenskem jezeru odbiti

Hitlerjev glavni stan, 16. marca. AS. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V prostoru Harkov-Bjelgorod in severozapadno od Kurska je naš napad dalje pridobil na terenu. Jugovzhodno od Harkova je bila obkoljena sovražnikova skupina sil. Močni sovjetski protinapadi zapadno od Bjelgoroda so se izjalovili.

V bojnem odseku pri Ilmenskem jezeru je skušal sovražnik z uporabo močnih sil prodreti v nemške postojanke. Napadi so bili razbiti v učinkovitem ognju vsega obrambnega orožja in deloma tudi v ogorčenih borbah od moža do moža. Sovjeti so včeraj izgubili 56 letal, od katerih so 4 sestrelili slovaški lovci. Štiri lastna letala se niso vrnila.

Na severnoafriški fronti je dan potekel mirno.

Posamezna sovražna letala so včeraj preletela zapadno nemško ozemlje, ne da bi metala bombe.

Preteklo noč so z uspehom napadla težka nemška bombna letala pomembno angl. preskrbovalno luko in mornarisko oporišče Grimsby.

Sovjeti priznali izgubo Harkova

Bern, 16. sušca AS: Vrhovno poveljstvo je moralo priznati padec Harkova. V moskovskih krogih se pripominja, da je sedanji položaj na tem odseku precej kritičen in da je z zasedbo Harkova nemška ofenziva dosegla velik uspeh.

•

Berlin, 16. marca. AS. Kakor poročajo tukajšnji vojaški krogi, so včeraj oddelki SS pod poveljstvom armadnega generala Hotha skupno z nemškimi četami po zasedbi Harkova nadaljevali s svojimi napadi. Boljševiki so poskušali z novimi rezervami izvesti protinapad zahodno od Bjelgoroda. Nemške sile so ta nastop onemogočile. Sovražnik je imel krvave izgube in je bil pognan na izhodne postojanke. Pehotna divizija »Velika Nemčija« je v sodelovanju z letalstvom uničila 44 od 64 napadajočih sovjetskih tankov. Na srednjem odseku je bilo odbitih mnogo boljševiških napadov s težkimi izgubami zanje.

Berlin, 16. marca. AS. Dočim sovražnik zadnjo noč ni napadel Nemčije, pa je nemško letalstvo snoči napadlo angleško pristanišče Grimsby ob ustju reke Humber. V središču mesta so nastali številni požari. S tega napada še nista vrnili dve nemški letali.

Bern, 16. marca. AS. Švicarski listi poročajo, da je bil sovjetski general Žukov povzdignjen v maršala. Zavzetje Schlüsselburga je bil najpopularnejši uspeh ruske ofenzive, ko so še Sovjeti pričakovali izoliranje Finske. Žukov sam je vodil napad. Njegovo napredovanje je sicer prišlo zelo pozno. Žukov je nasprotoval paktu z Nemčijo, leta 1939 je bil imenovan za Timošenkovega naslednika v Kijevu. Jeseni 1941 ga je zopet nadomestil pri obrambi Moskve. Po veliki čistki v sovjetski vojski, ko je bilo ustreljenih 110 od 195 divizijskih generalov, je Stalin zaupal Žukovu nalogo, obnoviti oficirske kadre.

Berlin, 16. sušca. AS: Na bojišču pri Vjazmi so majhne sovjetske oklepne skupine brezuspešno skušale predreti nemško bojno črto. Na koncu bojev so nemški strelci ugotovili, da je bilo med tanki, ki so obležali na bojišču, pet ameriških in en angleški. Pri tem nastopu so imeli Sovjeti nad 200 mrtvih ter so izgubili znatno količino orožja. Ameriški tanki so bili tipa »Matilda 3« in »Mac 3«.

Berlin, 16. sušca. AS: Poročajo, da je neka protiletalska baterija, ki je posegla v kopenske boje pri Leningradu, zadela vlak z 22 vagoni in ga popolnoma uničila.

Nova armada delavcev

Uspešen zaključek totalne mobilizacije v Nemčiji in Evropi

Berlin, 16. marca. Totalna mobilizacija delovnih sil v Nemčiji in zasedenih krajih se je zaključila v roku, določenem od Hitlerja: 15. marca. Številke sicer niso objavljene, vsekakor pa so uspehi mobilizacije prekosili vsa predvidevanja. Nova vojska delavcev in delavk se je uvrstila v nemški vojaški stroj in v uradih, v industriji in v trgovini je bilo sproščenih mnogo moških za borce, ki tvorijo nove armade, katere bodo prestale zadnjo preizkušnjo na vseh evropskih bojiščih. Sovražnik dobro ve, da Hitlerjev poziv ni padel v prazno niti tam, kjer mislijo Angloamerikanci in Angleži, da so ljudje najbolj za njih. Znano je, da je iz Francije, Belgije, Nizozemske, iz poljskega gubernija in češkomoravskega protektorata odšlo v Nemčijo desetine in desetine tisočev delavcev, veselih, da lahko pomagajo evropskemu zahodu, torej tudi svoji lastni domovini. Ta prispevek bo rodil bogate in vidne sadove v trenutku, ko bo bogataško-demokratska koalicija skušala kjerkoli vdreti v čudovito evropsko trdnjavo. Sovražnik to ve in zato se norčuje iz nemških načrtov in poziva evropske narode k nepokorščini ter skuša v zahodni Evropi ovirati mobilizacijo z letalskimi napadi. Iz Londona celo poročajo, da so v napadu na Essen uničili največje nemške orožarne. Ves svet pa ve, da angleška in ameriška letalska ofenziva velja le nevojaškim ciljem, ne zato, ker ne bi hoteli napadati vojaške cilje, marveč zato, ker jih ne morejo doseči. Vedno gre le za teroristične napade proti naseljenim središčem.

Svetovni odmev italijanskega uspeha

Berlin, 16. marca. AS. Nemški tisk na vidnih mestih poudarja nov uspeh italijanske podmornice, ki je potopila veliko angleško prekooceansko ladjo »Empress of Canada«. Glasilo nemške vojske »Börsen Zeitung« naglaša, da ta mogočni uspeh italijanskih zaveznikov zopet dokazuje, kako žalostno je propadlo upanje sovražnih pomorskih veščakov, češ da bo nevarnost podmornic odpravljena, če bodo uporabljali hitre ladje. »Börsen Zeitung« in drugi nemški listi v tej zvezi povzdigujejo pogum posadk in učinkovitost italijanskih podmornic.

Madrid, 16. marca. AS. Španski tisk z velikim poudarkom poroča o zavzetju Harkova ter dodaja, da je ta dogodek dokaz za spremembo vojaškega položaja v Rusiji. Ta sprememba ni nastala zaradi vremenskih razmer, marveč zaradi odločne volje osnih sil po zmagi. Španski listi tudi poročajo o delovanju italijanskih podmornic in naštevajo izgube, ki jih zadajajo sovražniku. Tako poročajo, da je izguba velikega prekooceanskega parnika »Empress of Canada« zelo težak udarec za angleško prevozno ladjevje.

Tokio, 16. sušca AS: Ves japonski tisk objavlja v velikanskih ilustriranih člankih s številnimi fotografijami poročilo o potopitvi angleškega prekooceanskega parnika »Empress of Canada« s strani italijanskih podmornic.

Bern, 16. sušca. AS. Od časa do časa se pozabi ali se podcenjuje podmorniška vojna, pišijo nekateri švicarski listi. Nemška poročila pa stalno poročajo o potopitvah novih ladij. Italijanske podmornice, ki so manj številne od nemških, same napadajo sovražne ladje. Tako je »Barbarigo« 22. maja povopila 32.000 tonsko oklepnico »Maryland«, kar je Washington šele čez nekaj tednov priznal. Danes se je s potopitvijo velikega angleškega prekooceanskega parnika »Empress of Canada« zopet pokazalo, da je italijanska vojna mornarica vedno čuječa in pripravljena udariti z običajno srditostjo po sovražni plovbi.

Položaj v Rusiji

Po silno močnem ruskem nastopu, v katerem so skušali vreči iz bojev osne vojske ter vojske zaveznikov, se je položaj začel razčiščevati. Vidi se, da ne gre ne za nemško uničenje, ne za nemški poraz. Nemške armade so se ob žrtvi nekaterih oddelkov v popolnem redu umaknile na predvidene postojanke ter so pripravile novo obrambno črto, prikladnejšo sedanjemu položaju.

Pri tem pa ne gre za odpoved postojank, ki so bile prej zasedene, ker ponovitev ofenzive ni le možna, marveč tudi verjetna. Prihodnja pomlad in razvoj načrtov nemškega glavnega stana bosta pokazala, da je osni vojni stroj vedno popoln, še popolnejši kot je bil prej, ker se mu je posrečilo privesti sovražni napad na ozemlja, kjer ga je lažje zadržal in odbil.

Že pri prvih spopadih na novih položajih je bila uničena Popova oklepna armada, najmodernejša in najsposobnejša, ker je bila v celoti sestavljena iz posebnih oddelkov, izbranih med vojaško in politično najzvestejšimi.

Prav tako so padle druge divizije in celotna tretja sovjetska armada v obroče, ki jih je skrbno pripravilo nemško poveljstvo, ki je pod videzom iniciative privedlo sovražnika v določene smeri.

Obnovila se je torej bitka za uničevanje sovjetskih sil, bitka, ki je bila nekaj časa navidezno prekinjena. Sovražnik je zopet pred nemško pobudo, ki nadzira celotno področje ter bije po divji sili rdečih, ki so sklenili vdreti v Evropo. Še marsikaj bodo morale prestati sovjetske armade, ki so postale prešerne nad enodnevnimi uspehi prvih trenutkov ter so verovale, da bodo zlahka dosegle premoč. Na tisoče ljudi pada pod smrtnim ognjem nemškega topništva in drugega nemškega orožja, ki tvori ognjeni zid proti barbarskemu vpadalcu.

Ruske čete prehajajo iz nadutosti v razočaranje in iz tega se lahko pride v obup. Pri ruskih četah se že opaža nezaupanje do voditeljev. One že razumevajo, da bo pomladanska reakcija mladih narodov strašna in da bo utegnila za vedno izbrisati s sveta boljševiško nevarnost. Medtem pa se zbirajo na obrambnih črtah nemške rezervne armade, mogočno oborožene od nemške vojne industrije, ki je prva na svetu, ter se pripravljajo, da bodo zadale razdiralnemu boljševiškemu nestvoru najgrenkejše kroglice. Ko bo prva sovjetska črta, kjer so danes pomešane vse sovjetske čete in njihove rezerve, začela čutiti celotno težo vojnega stroja protiboljševiške Evrope, tedaj se bo dokončno rešilo vprašanje izločitve motilcev reda, uničevalcev družine ter sovražnikov vere. Takrat se bo z velikim truščem zrušil velik ruski kolos, gnil po svojem ustroju.

Njegov zlom bo prinesel olajšanje tudi njegovim sedanjim zaveznikom, ki že spoznavajo, da igra boljševiška hidra dvojno igro, v kateri pozabljajoč nujnost, da je treba lojalno igrati, podkopuje temelje držav, s katerimi se je združila, da bi dobila pomoč proti svojim sosedom, ki so prvi spoznali nevarnost njene politike.

Takrat si bo Evropa, rešena smrtne nevarnosti, ki je grozila do konca svetovne vojne, lahko zopet oddahnila ter se dvignila vsa proti judovstvu, ki zavaja Anglijo in Ameriko, da bi si podvrgli tisočletno krščansko in rimsko civilizacijo.

Kmetijska mobilizacija v Romuniji

Bukarešta, 16. marca. AS: V Romuniji je bil objavljen nov zakon za kmetijsko mobilizacijo. S tem zakonom bo zelo podprto kmetijstvo ter se bo uredilo celotno delavsko vprašanje v zvezi s kmetijskimi potrebami.

Roparski načrti zoper Nemčijo

Berlin, 16. marca AS: V zvezi s številnimi sovražnimi načrti za takozvano preureditev povojne Evrope se »Börsen Zeitung« na kratko bavi s člankom, objavljenim včeraj v londonski reviji »World Review«, ki pravi: Nemčiji mora biti po vojni na vsak način odvzeto tudi trgovsko brodovje, kajti Nemčija po pisanju tega angleškega lista ne bo imela pravice trgovati z raznimi svetovnimi državami. Berlinski list pri tem ugotavlja, da Amerikance kakor tudi odgovorne ljudi v Londonu preveva isti versailleski duh, samo da je k sreči le sen, ki ga sanja Anglija, katera je že navajena delati podobne predloge zoper Nemčijo, zlasti kadar prijajo njenim hegemonističnim težnjam in če tudi so morda na škodo njenih zaveznikov. Jasno je, zaključuje nemški list, da bi Anglija po pisanju revije »World Review« po uničenju nemške trgovske mornarice pritegnila nase ves pomorski promet iz in v nemške luke. Toda pri tem je nerešeno še neko malenkostno vprašanje, čisto priprosta bagatela, pristavlja jedko nemški list, in to je, ali bo Nemčija pripravljena stopiti v takšen red vrednot.

Edenova in Hullova prizadevanja

Lisbona, 16. sušca. AS: Angleški list »Daily Mail« je dobil od svojega newyorškega dopisnika nova poročila, ki pravijo, da bosta skušala Eden in Hull doseči močnejše angleško-ameriško sodelovanje, ki naj bi bilo osnova za splošno pogodbo med združenimi narodi. Eden naj bi bil posredovalec med Združenimi državami in Sovjeti za sestavo načrta, ki bi se skladal s sovjetskimi težnjami. Poročila tega dopisnika imajo poluradni značaj in znova dokazujejo globoke neskladnosti med zavezniki ter potrjujejo popolno politično zasužnjenost angleške vlade boljševiškim načrtom proti Evropi.

Sprememba v španski vladi

Madrid, 16. marca, AS. Uradno poročilo objavlja dekret, s katerim je bil imenovan za pravosodnega ministra Eduardo Aunos namesto Estebana Bilbao. Drugi dekret imenuje za prvega podpredsednika cortezov Joseja Maria Alvaro, za drugega podpredsednika pa Luisa Carrero Blanco.

Kako spraviti Stalina pod mizo

Rim, 16. marca. AS. »Daily Express« poroča, da je Roosevelt na sestanku zastopnikov tiska obžaloval blebetavost časnikarjev, češ, da se je Stalin incognito nahajal v Casablanci. Če bi bilo to res — je dejal predsednik — bi moral biti Stalin pod mizo, ker ga jaz nisem videl. Roosevelt pa ni povedal, da je bil Stalin kar nad mizo in da to dejstvo vznemirja mnoge ljudi dobre volje v Angliji in Združenih državah. Eden je odšel v Washington, da bi skupno z Rooseveltom našel način, kako postaviti Stalina na manj napoten in manj gospodujoč položaj.

Zavezniški spor je na mrtvi točki

Rim, 16. marca. AS: Lizbonski dopisnik agencije Radionazionale, ki je prišel skupaj z neko politično osebnostjo, katera je prišla v Lizbono iz Londona, poroča o živahnem diplomatskem delovanju londonske vlade za novo medzavezniško konferenco. Ta konferenca naj bi se sestala v Washingtonu ter naj bi se je udeležili poleg predstavnikov Anglije in Združenih držav tudi zastopniki angleških dominionov in vseh zavezniških narodov. Na njej naj bi razpravljali o bolečih nasprotstvih, ki so nastala zadnje tedne med Kremljem in begunsko poljsko vlado. Angloamerikanci naj bi pomirjevalno nastopili in skušali spraviti Stalinove apetite z nepopustljivostjo Sikorskega, ki vztraja na formalnih angleških obljubah ter na atlantski karti. Zdi pa se, da je Stalin odbil vabilo, da bi prišel na konferenco ali poslal svojega zastopnika, Sikorski pa je zagrozil, da bo odstopil kot predsednik begunske poljske vlade, če bodo zavezniki sploh začeli razpravljati o predvojnih poljskih mejah, opirajoč se na dve dnevni povelji, ki sta jih pred kratkim objavila v Londonu poljska vlada in tako zvani Poljski narodni svet, v katerih se potrjuje nedotakljivost meja iz leta 1939. Tako je medzavezniški spor prišel na mrtvo točko, ki ga angleški politični krogi, zlasti konservativni, smatrajo za skrajno težkega, tako da bo verjetno vplival na vodstvo nadaljnjega vojskovanja.

Sovjeti hlepijo tudi po Aljaski

Rim, 16. marca. AS: »Messaggero« piše, da je glavna naloga Edenovega obiska v Washingtonu, izboljšati razmere med Sovjetsko Rusijo in Ameriko po napetosti, ki je nastala po izjavah ameriškega poslanika Standleya v Moskvi. Edenovo potovanje v Washington kaže, da nasprotstva med Združenimi državami in Sovjeti niso slučajna, marveč da imajo zgodovinske vzroke in globoke korenine. »Messaggero« navaja članek, ki ga je pred dnevi objavil newyorški list »Daily News«. Ta list jasno omenja nevarnost, grozečo Severni Ameriki, če bi Sovjetska Rusija izšla zmagovita iz te vojne. Po boljševiški propagandi je ta nevarnost največja v ruskih stremljenjih po Aljaski. Sovjetski listi v vzhodni Aziji očividno po navodilih iz Moskve, pišejo, da mora Sovjetska Rusija iztrgati Aljasko iz rok neslavne severnoameriške demokracije. Po pisanju teh listov je profesor Albert Hardt pripomnil, da pogodba iz leta 1867, po kateri so Združene države kupile Aljasko od carske Rusije, Sovjetske Rusije ne vežejo. Zunanji minister Eden bo imel torej mnogo predmetov za razmišljanje. Med drugim bo svetoval, naj dovažajo ameriško pomoč preko Sibirije. Anglosasi se sprašujejo, zakaj Stalin želi, da bi ta pomoč navzlic podmorniški nevarnosti prihajala preko Atlantskega ali Baltskega morja.

»Popolo di Roma« pa piše: Ker Amerikanci in Angleži ne morejo ničesar storiti proti Rusiji, je po njihovem mnenju bolje, če se za vsako ceno sporazumejo. Nerodno je le to, da so dogodki doslej pokazali, da pogodbe z Moskvo niso lahke in da bi ta zveza bila zagotovljena samo, če bi Angloamerikanci žrtvovali boljševiškemu zavezniku Evropo. Ker so demokratske sile proti Rusiji brez moči, omenja »Popolo di Roma«, se bodo poslužile rešilne formule podpredsednika Združenih držav Wallaceja: Eno oko bo bdelo pazljivo nad Nemčijo, drugo prijateljsko nad Rusijo, ena roka pa bo delala za anglosaško gospodarstvo. To zdravilo pa nikakor ne skrbi za Evropo in praktično pomeni le namen, zadovoljiti Rusijo na stroške evropskih držav. Amerikanci in Angleži pa se varajo, kajti tudi Amerika in Anglija se ne bi mogli rešiti, če bi bila Evropa boljševiška.

Bergeret odstopil

Tanger, 16. marca. AS: Poročila o bodočem imenovanju bivšega newyorškega župana La Guardia za guvernerja Francoske severne Afrike so povzročila veliko nezadovoljstvo v alžirskih krogih. Giraud sam je posredno izjavil, da bo priznal v Alžiru in Maroku le francosko oblast. Na drugi strani pa je Giraud poslal nekaj sužnjaških brzojavk La Guardiji. General Bergeret, pomočnik visokega komisarja za Severno Afriko, je včeraj odstopil.

Nov način podeljevanja kmetijskih podpor

Da bi se podeljevanje prispevkov Visokega komisariata k zgradbi gospodarskih stavb, k nabavi kmetijskih strojev, plemenskih živali in drugih potrebščin (gnojil, semen, sredstev za zatiranje bolezni in škodljivcev) bolj smotrno in sedanjim razmeram primerno uredilo, se odreja sledeče:

Kmetovalci oz. zadruge ali občine, ki žele napraviti n. pr. sadno sušilnico, toplo gredo, nabaviti kmetijski stroj ali kako drugo potrebščino in ki reflektirajo na podporo Visokega komisariata, naj to sporoče najprej kmetijskemu oddelku, da se jim more dati eventuelen nasvet glede možnosti nabave, izbire sredstva itd. in da se jim, ako je prošnja utemeljena, odobri v mejah proračunskih možnosti v načelu podpora, ki se potem izplača po predložitvi saldiranega računa in po odobrenem nakupu oziroma po izvršeni gradbi, ko bo kolavdirano od kmet. oddelka.

Prispevki se podeljujejo za napravo sadnih sušilnic, toplih gred ter k nakupu sejalnih strojev, trierjev in zatiralnih sredstev do 50% nabavne cene, k nakupu plugov za globoko oranje in kultivatorjev pa do 33% nabavne cene. Pri toplih gredah se krijejo stroški za napravo oken (okvir in šipe). Zaradi skromnih kreditov se prispevki za mlatilnice, slamoreznice in druge kmetijske stroje ne morejo odobravati, ravno tako ne k zgradbi silosov za kisanje krme, gnojišč in hlevov. Vendar bo kmetijski oddelek dobrohotno proučil one slučaje, ki bi bili vredni posebnega upoštevanja.

Ako nabavi plemensko žival kmetijski oddelek Visokega komisariata, mora plačati prosilec, ki želi kupiti plemensko žival in ki reflektira na podporo, kavcijo, ki jo za vsak slučaj posebej določi Visoki komisariat.

Priznavajo se tudi prispevki k nakupu prvovrstnih plemenskih živali in sicer do 50%.

Pravilno kolkovane prošnje je treba nasloviti na Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino — kmetijski oddelek — in jih poslati preko pristojne občine in okrajnega civilnega komisariata, ki opremi prošnjo s svojo izjavo (priporočilno ali negativno). V izjavi je treba izrecno navesti, ali je prosilec večji ali manjši posestnik in če je podpore vreden in potreben. Nakup živine se bo moral izvršiti po navodilu kmetijskega oddelka, ki bo določil pasmo, kraj nabave itd. Po izvršenem nakupu predloži prosilec račun, ki mora biti pravilno kolkovan in overovljen po okrajnem civilnem komisariatu, ki potrdi nabavo dotičnega stroja oz. sredstva.

Zaradi pičlih kreditnih sredstev se bodo mogli nakazovati prispevki le kmetijskim zadrugam, ki redno delujejo, občinam ter manjšim posestnikom, ki so podpore res potrebni in tudi vredni.

Novosti vseučiliške knjižnice

Adamič L.: Can Business Acquire Social Conscience? New York 1931 (II 66385)
Baudiere, Le, di combattimento delle nostre navi di guerra. Roma 1935. (II 66415)
Bertelli D.: Apparecchio digerente e apparecchio respiratorio. Milano 1932. (II 68471—4)
Bonni, A. C.: Compendio di anatomia descrittiva umana. Milano 1940—. (II 68.492)
Bubnoff S. v.: Einführung in die Erdgeschichte. Berlin 1941—. (II 68468)
Castelfranchi G.: Fisica sperimentale e applicata. Milano 1941. (II 68489)
Damiani E.: Italia in Bulgaria. Roma 1927. (68.036)
D'Amico, S.: Storia del teatro drammatico. Milano 1939—40. (II 68469)
D'Ancona U.: Lezioni di biologia e zoologia generale. Padova 1941. (II 68502)
De Vecchi, B.: Manuale di tecnica e diagnostica delle autopsie. Milano 1928. (II 68488)
Eggert I.: Trattato di chimica fisica ed elettrochimica. Milano 1941. (II 68498)
Giacalone T.: Le Bon e la svalutazione della logica razionale. Roma 1941. (II 68519)
Graziosi P.: Gli scavi dell'Istituto Italiano di paleontologia umana al Balzi rossi. Bordighera 1939. — (II 68.082)
Hennig E.: Geologie Grossdeutschlands. Stuttgart 1942. (II 68501)
Korš F. E.: O russkom pravopisanii. St. Peterburg 1902. (II 66011)
Lo Gatto E.: Gli artisti italiani in Russia. Roma 1934. (II 66230 — I B)
Luna E.: Neurologia. Milano 1932. (II 68471—3)
Maresealchi A.: Il problema granario di Roma ai tempi dell'impero. Roma 1940. (II 68493—2)
Minervini R.: La chirurgia ai tempi dell'impero romano. Roma 1940. (II 68493—14)
Montalenti G.: Elementi di genetica. Bologna 1939. (II 68497)
Niggli P.: Krystallographische und strukturtheoretische Grundbegriffe. Leipzig 1928. (II 68486)
Oliaro T.: Sguardo medico alla Corte di Romanov. Torino 1938. (II 66131)
Palazzi F.: Novissimo dizionario della lingua italiana. Milano 1940. (II 68479)
Pellati Fr.: L'ingegneria idraulica ai tempi dell'impero romano. Roma 1940. (II 68493—12)
Petkanov I. A.: La Macedonia nella storia e nella cultura bulgara. Roma 1941. (II 68421)
Pintarić Vl.: Bosna. Zagreb 1938. (IV 66330)
Przychocki G.: La letteratura dell'età augustea negli studi polacchi. Roma 1939. (II 68495—17)
Puccinelli V.: Pratica chirurgica. Bologna 1938. (II 68490)
Reich, Das deutsche, in Natur, Kultur und Wirtschaft, Potsdam 1936—. (II 66226)
Ricciotti G.: Vita di Gesù Cristo. Milano 1941. (II 68473)
Ruffini A.: Fisiogenia. La biodinamica dello sviluppo. Milano 1925. (II 68470)
Salvi G.: Angiologia. Milano 1932. (II 68471—3)
Samec M.: Die neueren Ergebnise der Stärbeforschung. Dresden 1940—. (II 68505)
S. Agostino. Pubblicazione commemorativa del XV centinario della sua morte. Milano 1931. (II 66.025—23a)
Sbornik, Trnavský. K 300. výročí university v Trnavě. V Bratislavě 1935. (II 66023)
Scalinci N.: La oftalmiatria di Aulo Cornelio Celso. Roma 1940. (II 68493—3)
Son. H. J. A. van: Autour de Križanić. Etude historique et linguistique. Paris 1934. (II 68487)
Spalteholz W.: Handatlas der Anatomie des Menschen. Leipzig 1939—40. (II 68477)
Stoehr Ph.: Lehrbuch der Histologie und der mikroskopischen Anatomie des Menschen. Jena 1940. — (II 68478)
Tavole nautiche. Genova 1941. (II 67.252)
Telchmüller J.: Die Berechnung elektrischer Leitungen auf Wirtschaftlichkeit der Anlage. Berlin 1902. (II 66406)
Tenani M.: Sulla compensazione delle bussole magnetiche. Genova 1939. (II 67.265)
Toldt K.: Anatomischer Atlas für Studirende und Ärzte. 18. Aufl. Berlin 1940. (II 68427)
Veratti E.: Patologia generale. Milano 1938. (II 68485)
Vergilius M. P.: Exemplar No. 40 Vergili Medicei similimum publice phototypice impressum. Romae 1931. (II 68467)
Vinaccia G.: Il problema dell'orientamento nell'urbanistica dell'antica Roma. Roma 1939. (II 68493—1)
Vocabolario della lingua italiana. R. Accademia d'Italia. Milano 1941—. (II 68390)
Vojska Vl.: Beitrag zur Erforschung des Zwergwuchsproblems. München 1941. (II 68435)
Westphal W. H.: Physik. Berlin 1941. (II 68474)
Zieliński T.: La sacramissione di Augusto. Roma 1938. (II 68495—8)

Čajkovski: »Evgenij Onjegin«

Čajkovskega »Evgenij Onjegin« spada med opere, ki jih poslušalec vedno znova rad vidi na odru. Ali zaradi slavnega skladatelja, ali zaradi domače, po drugi strani pa zopet nekam eksotično zvenečega naslova? Morda zaradi dejanja, ki se v raznih inačicah v človeški družbi nenehoma ponavlja? Ali zaradi glasbe, ki v operni literaturi ni ena izmed najdramatičnejših, ki pa vendar dano dejanje verno tolmači? Lahko pritegne poslušalca eden ali drugi teh činiteljev, lahko vsi skupaj. Naj tudi razni ocenjevalci zavzemajo do nje različna stališča: dejstvo je, da je ta opera polna lepot, ki se pri vsakem novem poslušanju v vedno večji meri odkrivajo. In v tem se ravno prava umetnost loči od cenene glasbe, ki na prvi hip omami poslušalca s svojo kričavo vsiljivostjo, a njen prvotni vtis z vsakim novim poslušanjem bolj bledi in se včasih celo stopnjuje do odvratnosti.

Letošnja uprizoritev »Onjegina« v ljubljanski Operi je doživela v zasedbi nekaj bistvenih sprememb. Vlogo Larine je pela kot lani Poličeva. Nakazala je v njej tip bogate posestnice, ki se z večjo gotovostjo giblje med preprostim kmečkim ljudstvom kot v nevarnem salonskem ozračju. — Njeno hčerko Tatjano, otožno, zasanjano dekle, ki mu že prva ljubezen prinese odpoved, bolest in razočaranje, je letos igrala Vidalijeva. V igri in v petju je dokazala, da je bila ta izbira prav srečna, saj ima Vidalijeva vse za to vlogo potrebne predpogoje. — Njeno sestro Olgo je pela letos Golobova. Z dobro šolanim glasom in z lepim muzikalnim podajanjem je vlogo, ki sicer stopa nekoliko v ozadje, močno podčrtala, s čimer je isla na pomembnosti mnogo pridobila. — Strežnico Filipjevno je izoblikovala B. Stritarjeva. Tudi ona je svojo nalogo rešila v splošno zadovoljstvo; zdi se, da ta vloga prav posebej ustreza njenemu značaju in njenim glasovnim zmožnostim. — Onjegina je lepo podal Janko. Če nas kak pevec v najrazličnejših vlogah, ki jih pevsko dovršeno in igralsko doživeto podaja, zadovolji, potem moramo k tem pevcem gotovo šteti Janka. Tudi v zahtevani vlogi Onjegina je lepo prikazal vse razvojne stopnje tega vihravega, neustaljenega, vseh nasprotij polnega značaja. — Lenskega je letos pel Čuden; to je za Alfredom v Traviati njegov drugi, če štejemo tudi princa Sou-Chonga v operети »Zemlja smehljaja«, pa že tretji večji nastop, s katerim se je letos predstavil občinstvu. Tudi v tej vlogi je dosegel lep uspeh. Sicer je bilo opaziti, da še ni vloge do kraja izčrpal, vendar bodo tudi tukaj ponovitve storile svoje. — V vlogi kneza Gremina je nastopil Lupša. S svojim močnim, zanosnim glasom in s svojim zunanjim nastopom je za te vrste vlogo kot ustvarjen. — Manjše vloge so imeli še Škabar, Dolničar, B. Sancin in Mencin, ki so od svoje strani prispevali k uspehu.

Kakor so omenjeni svoje vloge posamezno dobro rešili, tako so bile v skupnih nastopih nekatere pomanjkljivosti (podpisani sem slišal ponovitev; pri premieri menda ni bilo opaziti veliko ohlapnih mest). Tako na primer kvartet ni prav čisto zvenel. Orkester, ki ga je vodil Štritof, je sicer v celoti dobro igral, vendar posamezna mesta niso bila intonančno najboljša, kar je bilo posebno opaziti v unisonih raznih inštrumentov. Tudi zvočnost in plemenitost tona bi se dala še marsikje zboljšati. — Režiral je Debevec, ki je dosedanjo sceno zlasti z delitvijo prostora v marsičem zboljšal. Nekateri tehnični nedostatki (dvoboj, prezgodnji začetek orkestra menda v predzadnji sliki) gredo verjetno na račun nepreračunljivih okolnosti, ki jih ni mogoče predvideti. — Zbor je vodil Simoniti, plese pa naštudiral Golovin.

Brez dvoma bo tudi letos »Onjegin« ena izmed oper, ki bo privabila v gledališče številne poslušalce. M. T.

Golovin-Gregorc: »Princeska in zmaj«

To otroško bajko, ki jo je zasnoval Golovin in ji napisal glasbo J. Gregorc, so tudi letos z lepim uspehom postavili na oder. Odziv malega občinstva je bil tolik, da se tudi v bodoče ni bati za udeležbo. Režirala je M. Slavčeva, ki je razgrnila pred nami svet, ki s svojo bujnostjo očara otroško domišljijo in celo na odraslega gledalca ne ostane brez vpliva. Dirigiral je Žebre, ki je tudi glasbeno stran znal vzporediti z odrom. Poleg dvanajsterih glavnih igralcev (Marenk, Koširjeva, Barbičeva, Siardova, Pianecki Kristančič, B. in M. Sancin, Golijeva, Gregorin, Simončič in Marolt) je nastopila še cela vrsta bajnih bitij, brez katerih si otroških bajk skoraj misliti ne moremo. Plese je naštudiral Golovin, izvajal jih je baletni zbor, kot solistka je nastopila M. Remškarjeva. Vsa izvajanja je občinstvo s priznanjem sprejelo. M. T.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško sodišče Višjega poveljstva Oborožênih Sil za Slovenijo-Dalmacijo — odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v razpravi proti:

1 Tavčar Alojzij, sin Alojzija in Maček Josipine, rojen v Spodnji Zadobravi dne 8 jun. 1920, bivajoč v Ljubljani, sedaj v zaporih. Obdolžen je zločina, da je v Ljubljani od nedoločenega časa do konca decembra 1942 sodeloval pri družbi, naperjeni za nasilno spremembo obstoječega političnega, gospodarskega in socialnega reda v državi (čl. 4 Ducejevega razglasa od 3. X. 1941 in nad.);

b) zločina po čl. 5 Ducejevega razglasa, ker je v istih časovnih in krajevnih okoliščinah širil podtalno propagando in sicer s komunističnimi spisi, katere je natisnil v tajni tiskarni;

c) v nedoločenem času je z drugimi ponarejal osebne izkaznice in potna dovoljenja kr. kvesture in na te listine napisal napačna imena in pritisnil ponarejene podpise in pečate;

d) zločina, da je kr karabinerjem, ki so ga v Ljubljani aretirali, izjavil, da se piše Kolačnik Alojzij.

Sodišče proglaša Tavčarja Alojzija za krivega pripisanih mu zločinov, vštevši zločin sodelovanja pri oboroženi tolpi in ga obsoja na d o s m r t n o r o b i j o. Odreja zaplembo pridržanih predmetov in objavo sodbe v izvlečku v listu »Slovenec«.

Ljubljana, dne 9 marca 1943-XXI.

Gospodarstvo

Garancija za balkansko prevozno družbo. Država je prevzela za Družbo Adrijanskobalkanski transporti v Rimu, katere glavnica znaša 5 milijonov lir, garancijo, da bo družba dajala do konca leta 1948 dividendo najmanj 5% na svojo delniško glavnico.

Promet v pristanišču Fiume. V lanskem letu je bil železniški promet v pristanišču Fiume zelo zadovoljiv zaradi vedno bolj gostih italijansko-hrvatskih trgovinskih stikov. Manj zadovoljiv je bil pomorski promet, vendar je bil višji kot se je prvotno predvidevalo. V sedanjem času so bili izdelani mnogi načrti za tehnično izboljšanje pristanišča, pomorske in železniške službe. Pokrajinski svet korporacij je lani ustanovil v pristanišču poseben kemično-blagovni laboratorij, ki bo kmalu začel poslovati. Mnogo dela je opravil tudi odbor za fiumanski promet na propagandnem polju. Na splošno se more reči, da so bile vse pristaniške ustanove živahno zaposlene z načrti, ki jih bo mogoče uresničiti v bližnji bodočnosti.

Središče za sredozemske študije, ki je bilo ustanovljeno v letu 1935, je bilo te dni proglašeno za javnopravno ustanovo.

Izgube švicarske hotelske industrije. Zveza švicarskih hotelirjev ceni izpadek dohodkov pri tujskem prometu zaradi vojne do konca leta 1942 na 850 milijonov švicarskih frankov.

Število zavarovanih delavcev na Hrvatskem. Meseca novembra lani je znašalo na Hrvatskem število zavarovancev 225.021, kar pomeni v primeri z novembrom 1941 nazadovanje za 21.816 oseb. Največji panogi sta lesna industrija s 17.957 in tekstilna industrija s 17.663 zavarovanci. V gospodinjstvu je bilo zavarovanih 17 181 oseb.

Hrvatski zračni promet. Dne 8. marca letos je bil odprt zračni promet Zagreb—Budimpešta in Zagreb—Benetke—Milano. Stroji lete vsak ponedeljek iz Zagreba v Milano in Budimpešto, v torek pa se vračajo iz obeh krajev.

Madžarski papirji v Nemčiji. Da bi zmanjšala svoj aktivni klirinški saldo v Nemčiji, je Madžarska konec leta 1942 sklenila z Nemčijo pogodbo o odkupu madžarskih papirjev v nemški posesti. Že lani je Madžarska porabila 137 milijonov mark za odkup svojih, madžarskih državnih papirjev v nemški posesti, ker pa je kupila od narodne banke terjatev v Nemčiji za 225 miljonov mark, preostane še na razpolago 88 milijonov mark za nadaljne odkupe madžarskih papirjev v nemški posesti.

Bolgarska narodna banka. Iz bilance bolgarske narodne banke za lansko leto je razvidno, da se je stanje klirinških deviz povečalo v lanskem letu od 10.447 na 15.158 milij. levov. Državni dolgovi pri banki so se zvišali. Obtok bankovcev je lani narastel od 13.467 na 18.922 milij. levov.

DALE CARNEGIE 16

Kako si pridobiš prijateljev

Hočem se takoj nasmehniti!« In res: vsedel sem se za mizo ter rekel ženi: »Dobro jutro, draga ženička!« in sem se nasmehnil.

Napovedali ste mi, da bo morda moja žena presenečena. Toda zmotili ste se! Ni bila presenečena, temveč zaprepaščena, zaradi moje spremembe naravnost pretresena! Dva meseca že delam tako in zdi se, da je v mojo hišo prišla nova sreča.

Ko grem zdaj v pisarno, se nasmehnem vratarju, se nasmehnem uslužbencu v dvigalu, blagajniku, vsem, ki jih poznam, in vsi mi vračajo nasmeh. Sprejemam z nasmehom tudi tiste, ki mi pridejo potožit, ki mi zaupajo svoje težave, in zdaj vidim, da mi je na ta način mnogo lažje urediti razne stvari. Nekega dne sem zaupal enemu svojih uradnikov, sijajnemu dečku, kako sem z novo metodo nasmeha dosegel krasne uspehe. Ta mladenič mi je priznal, da me je imel za zlobnega in zagrenjenega mizantropa, ko me je prvič videl, odkar sem pa uporabljal nasmeh, sem v njegovih očeh postal človeško bitje.

Zdaj se vzdržujem tudi kritike in obsojanja, skušam pa najti razumevanje in dajati priznanje. Ne govorim samo o tem, kar zanima mene osebno, temveč skušam vzeti stvari tudi s stališča drugih. Postal sem nov človek v pravem pomenu besede, bolj srečen, bolj bogat, in pridobil sem si mnogo prijateljev.«

Kaj pa, če nimate volje, da bi se nasmehnili? Treba se je prisiliti in se kljub temu nasmehniti. Kadar ste sami, je dobro, če si požvižgujete ali pa na tihem pojete kakšno pesmico, prav tako, kakor če bi bili veseli in zadovoljni. Nek slaven profesor je rekel: »Pravijo, da dejanje sledi čustvovanju. A to ni res. Dejanje in čustvo delujeta istočasno. Človek more posredno kontrolirati in obvladati svoja lastna čustva, če zna regulirati dejanja, ki so neposredno podvržena njegovi volji. Če nismo veseli in srečni, se moramo obnašati natančno tako, kakor če bi res bili, in uspeh bo ta, da bomo postali v resnici veseli in srečni.«

Vsi ljudje iščejo srečo. Najdejo jo toliko lažje, če znajo kontrolirati svoje misli. Sreča ni odvisna od zunanjih, temveč od notranjih pogojev.

Ni tisto, kar imamo ali kar smo ali kar delamo, ki nas osrečuje ali pa nam prinaša srečo, marveč to, kar mislimo. Dve osebi v istih življenjskih in delovnih okoliščinah nista enako srečni: ena je lahko zelo srečna, druga zelo nesrečna. In zakaj? To je odvisno od različnega umskega zadržanja vsakega posameznika.

Shakespeare pravi: »Na tem svetu ni nič določno dobrega ali določno slabega. Šele naša misel to naredi.«

Lincoln je nekoč rekel, da moremo biti srečni, če hočemo biti srečni, in je imel prav. Nekega dne sem šel po velikem stopnišču ter videl pred seboj skupino kruljavih dečkov, ki so z velikim trudom lezli po stopnicah navzgor. Bil sem presenečen, ko sem opazil njih razigranost in slišal njihov smeh. Vprašal sem o tem spremljevalca, in ta mi je rekel: »Ko deček izve, da bo celo življenje kruljav, postane najprej žalosten in obupan, potem pa se privadi, postane vesel in zadovoljen kot vsak drug deček.«

Prišlo mi je na misel, da bi se s spoštovanjem odkril pred temi revčki. Dali so mi nauk, ki ga, upam, ne bom nikoli pozabil.

Dal vam bom moder nasvet, o vprašanju nasmeha, toda vedite, da ga je treba izvesti, če hočete, da bo imel pravi učinek.

Kadar greste iz stanovanja, hodite s pokonci dvignjeno glavo. Dihajte s polnimi pljuči svež zrak ter uživajte sončno luč. Če srečate prijatelja, ga veselo pozdravite in položite v stisk roke vse svoje prisrčno prijateljstvo. Ne bojte se, da bi vam vaše obnašanje nápak razumeli! Točno si zapomnite, kar hočete storiti, in potem to storite brez vsakega oklevanja. Imejte vedno pred očmi velike cilje, ki jih hočete doseči, in nekega dne boste kar čez noč našli priložnost, da bo ustreženo vašim najplemenitejšim željam. Imejte vedno strogo dosledno umsko zadržanje, pogum, odkritost in veselost. Že sama misel lahko ustvarja in vsaka dobra prošnja je uslišana. Pojdite ravno po svoji poti.

Kitajci so zelo moder narod in imajo nek pregovor, ki ga morate poznati. Pregovor je tale: »Mož, ki se ne zna smehljati, ne sme nikoli odpreti trgovine.«

Navedel vam bo še kratko filozofsko razpravo šefa nekega velikega skladišča:

Vrednost nasmeha med božičnimi prazniki.

»Nič ne stane, prinese pa veliko.

Obogati tistega, ki ga prejme, kdor ga pa da, ne zgubi zaradi tega ničesar.

Ja stvar trenutka, učinek pa često traja večno.

Nihče ni tako bogat, da ga ne bi potreboval, in bedni postaneio ob njegovem sijaju bogati.

Ustvarja srečo v domači hiši, dobro voljo v poslovnem svetu, je znamenje prijateljstva.

Je oddih za trudne, žarek luči, pramen upanja za malodušne, sončni žarek za žalostne in zdravilo za potrte.

Ne da se ne kupiti, ne izposoditi in tudi ne ukrasti, ker ni iz snovi. Če so v zadnjih razburjenih trenutkih božičnega nakupovanja naši pomočniki tako utrujeni, da vam ne morejo ustreči z ljubeznivim nasmehom, vas prosimo, da nam ga nudite vi.

Boj za bagdadsko že'ezn'co

Mnogo bolj resni kakor francoski protesti pa so bili ugovori ruske vlade. Težko bi bilo ugotoviti, če je ruska vlada protestirala na pritisk francoske vlade, prav gotovo pa je, da so Ruse novi dogodki v Carigradu zelo zanimali. Grof Osten-Sacken, ruski veleposlanik v Berlinu, je knezu Bülowu razložil te ruske skrbi. Po mnenju Rusije je bil Carigrad nedotakljiv, tako je trdil ruski veleposlanik. Nemške gospodarske koristi v Turčiji bi se prav lahko razvile v ustalitev nemške hegemonije nad Turčijo in to gotovo ne bi bilo na mestu ter bi privedlo do nasprotja med Nemčijo in Rusijo. Bülow je odločno zavračal to domnevo. Odgovarjal je, da Nemčija potrebuje novih trgov. Nemčija ima samo trgovske cilje in nikakor ne namerava delati Rusiji težav. Sicer pa Rusija tudi ne sme zahtevati cele Turčije kot svoje rezerve.

Te navedbe Rusov niso prepričale. Osten-Sacken se je kmalu zopet začel pritoževati. Poudarjal je, da si Rusi ne žele razpada turškega cesarstva, toda prav gotovo bo do tega razpada v bližnji bodočnosti prišlo. Zato Rusija ne sme dopustiti, da bi si kaka druga velesila utrdila svoj položaj v Carigradu. Rusija mora imeti možnost vsak čas zasesti Dardanele. Če bi nemška vlada mogla ruski vladi dati kakšna poroštva za ta primer, tedaj bi ruska vlada ne bila prav nič nasprotna razmahu turških koristi v Anatoliji.

Ruski predlogi so gotovo bili važnejši, kakor pa bi se to moglo presoditi na prvi pogled. Kar je zahteval od nemške vlade Osten-Sacken, je bilo približno toliko, kolikor je Rusija že dobila od nemške vlade s takozvano poroštveno pogodbo, ki jo je za Nemčijo podpisal z Rusijo knez Bismarck. Zato bi se Nemci prav tako kakor leta 1890 morali odločiti, da znova prouče svojo politiko na vzhodu in da se priključijo zavezništvu med Francijo in Rusijo. To vprašanje so berlinski pristojni krogi resno proučili in so prišli do sklepa, da bi tak pristop Nemčije k Rusiji pomenil, da se naj razbije trojna zveza (Nemčija, Avstrija in Italija). Nemčija bi morala iti še dalje in se zaokreniti tako, da bi pokazala hrbet tudi Angliji. Za takšne velike in težke žrtve je Rusija ponujala Nemčiji samo gospodarske koristi. Vse to ni bilo vredno tako majhnega plačila in bi Nemčija pristala na tako spremembo zavezništva najbrž samo tedaj, če bi se Francija priključila k pogodbi, ki bi Nemčiji poroštvovala posestno stanje, ki je nastalo na zahodu po vojni 1870/1871, ali pa da bi se Rusija vsaj obvezala k dobrohotni nevtralnosti, če bi med Nemčijo in Francijo izbruhnila nova vojna. To so Nemci predlagali Osten-Sackenu, toda ruska vlada v Petrogradu na te predloge ni pristala. Ruski veleposlanik je samo odgovoril, da bi ruska vlada bila naklonjena zavezništvu med Rusijo, Nemčijo in Francijo, ki bi bilo usmerjeno proti Angliji, toda francoska vlada je ruski vladi izjavila, da se ne more odpovedati Alzaciji in Loteringiji. Bülow pa je nato odgovoril, da se Nemčija ne bo predajala luksuznim političnim zavezniškim kombinacijam, dokler Francija ne bo opustila misli na maščevanje. Sicer pa se Nemčija nikjer ne bo postavljala proti ruskim naklepom, samo če se ruska vlada obveže, da ne bo podpihovala francoskih nad in upov.

Dasi so Nemci dokončno odbili ruske predloge, se je ruski zunanji minister Muravjev zopet vrnil k njim v juniju, ko je z bobnečimi izjavami zagrozil, da bo Rusija sklenila zavezniško pogodbo z Anglijo, če Nemčija ne bi odnehala od svojih načrtov v Turčiji. Toda Nemci, ki so bili trenutno v dobrih stikih s Francijo, se za te grožnje iz Petrograda niso zmenili in so nadaljevali s svojim delom. Samo cesar Viljem je postal razburjen zaradi grozilnih besed ruskega zunanjega ministra.

Nemški zgodovinarji so tem dogodkom pripisovali zelo velik pomen in jih navajajo v tem smislu, da so povzročili zgodovinski preobrat. Toda to je vsekakor zmotno. Rusi so ponujali zelo malo za veliko popuščanje, ki so ga zahtevali od Nemčije. V teh časih nikakor ni bilo mogoče položaja spraviti za deset let nazaj v leto 1890, ko se je začelo zavezništvo med Rusijo in Francijo. Prav tako pa se Nemci niso hoteli umakniti iz politične igre z železom v dveh ognjih. Prav posrečeno so izigravali Rusijo proti Angliji in obratno in so vedeli, da bo prišel čas, ko bo ena od obeh velesil potrebovala nemško pomoč in tedaj bo zanjo plačala tako visoko ceno, da bo poplačala vsa tveganja. Sicer pa so Nemci tedaj že imeli v žepu sporazum s francoskimi finančniki in zato so ruske grožnje kaj kmalu zbledele in izgubile na važnosti.

Ker je nemška vlada odbila ruske predloge, so Rusi začeli v Carigradu protestirati vsakikrat, kadar so Nemci stavili kakšne dodatne zahteve in predloge. Ruski tisk je bil poln očitkov in hujskanja in ruski časnikarji so šli celo tako daleč, da so pisali, da bodo nemške železnice v turški Mali Aziji delale konkurenco ruski železnici čez Sibirijo. Mezopotamija bo postala velika žitnica, ki bo konkurirala ruskemu žitu. Železniška proga v Bagdad bo tudi omajala ruski ugled v deželah Male Azije in cele Azije. »Novoje Vremja« je pisalo, da mora Rusija reči Nemcem, da naj »potegnejo proč svoje roke«, in »naši dragi sosedje naj vedo, da Rusija nikdar ne bo pristala na kakšno spremembo dejanskega stanja v Mali Aziji ali pa v Mezopotamiji«.

Rusko naprotje na Nemčijo ni preveč vplivalo. Kajti v letu 1899 Nemcev niso podpirali samo Francozi, ampak tudi Angleži. V Londonu so bili ljudje glede bagdadske železnice različnega mnenja. Še pravilneje bi bilo reči, da so se Angleži le malo ali pa prav nič zanimali za bagdadsko železnico in da jim je tedaj bilo vseeno, ali se bo proga končala v Bagdadu ali pa v Basori. V letu 1902 je strokovnjak za vzhodna vprašanja pri angleški vladi pisal: »Prav brez skrbi smo lahko zaradi napihnjenega govorjenja, da bi mogla bagdadska železnica biti nevarna Indiji. Zelo težavno bi bilo na progi, ki je dolga nad 500 milj, pravažati čete, pa tudi prevoz po reki bi bil nad vse težaven.« Angleži so se že od vsega začetka zanimali samo za Perzijski zaliv in nad sto let so ob zalivu imeli posadke, ki so zadoščale za ohranitev angleških prednosti ob vsem zalivu. (Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Sreda, 17. sušca: I. kvatre; Patrik, škof; Jedert, devica; Jan. Sark., mučenec.

Četrtek, 18. sušca: Ciril Jeruzal., škof in cerkveni učenik; Edvard, kralj in mučenec.

Zgodovinski paberki

17. sušca:

l. 1813. je izdal pruski kralj Friderik Viljem III. razglas »An mein Volk« z namenom, da bi dvignil široke sloje naroda v borbo proti Napoleonu, ki se je nekaj mesecev prej vrnil z ostanki »velike armade« v domovino. To je rojstni dan pruskih domobrancev.

l. 1861. je italijanski parlament v Torinu proglasil kraljestvo Italijo in Viktorja Emanuela za kralja z besedami: »Viktor Emanuel II. vzame zase in za svoje naslednike naslov kralj Italije.« S tem dejstvom je bila zaključena dolgotrajna borba italijanskih rodoljubov za zedinjenje Italije. Do l. 1861. je namreč beseda Italija pomenila le geografski pojem, ozemlje samo pa na katerem žive Italijani, je bilo razdeljeno na več večjih in manjših državic, ki so si bile med seboj večkrat hudo v laseh. Šele narodni preporod, ki se je začel v Italiji podobno kot pri nas v dobi prosvetljenstva in je dobil novih pobud v času francoske revolucije, je postavil zahtevo po politični združitvi. (Primerjaj zahtevo po zedinjeni Sloveniji l. 1848.) Ovire so bile sicer velike, posebno še v prvih desetletjih 19. stoletja, ko široke plasti naroda niso čutile prave narodne zavesti; šele ko je Mazzini s pomočjo »Mlade Italije« navdušil narod, zlasti mladino, za zedinjenje, je nastalo iz italijanskega evropsko vprašanje. Dočim je Mazzini upal doseči svoj cilj z močjo lastnih narodnih sil, je E. B. Cavour iskal opore zunaj in jo tudi našel. S pomočjo Napoleona III. (1849—70) se mu je posrečilo pošisniti Avstrijce iz Lombardije. Ko je Napoleon ob spremenjeni evropski politični situaciji odtegnil svojo pomoč, je bil italijanski narod politično že toliko zaveden in močan, da je začeto delo izvedel tudi brez njega, deloma celo proti njemu, potem ko je dobil zaveznike v drugih evropskih državah.

Izšel je v slovenskem prevodu — zbirka „Naša knjiga" — znameniti roman letalca Exupéryja:

VETER, PESEK IN ZVEZDE

Knjiga v elegantni opremi in s fotografičnimi posnetki mest in krajev stane za nenaročnike L. 60·—

Založba „Naša knjiga" Ljudska knjigarna
v Ljubljani, Pred škofijo 5

Novi grobovi

✝ **Franc Dolenc.** Na ljubljanski klinični je umrl ugledni posestnik in gostilničar Franc Dolenc iz Vrhnike. Rajni je bil lastnik stare in vsem Ljubljančanom dobro poznane gostilne »Mantova« na Vrhniki. Rajni bo ležal do srede 17. sušca do osmih zjutraj v kapeli sv. Antona pri Sv. Križu. Po blagoslovu ga bodo prepeljali na Vrhniko, odkoder bo pogreb v sredo ob štirih popoldne na tamošnje pokopališče.

✝ **Ivan Ciber.** V Ljubljani je umrl šofer tvrdke I. Pielick in Co., gospod Ivan Ciber. Rajnega bodo pokopali v sredo, 17. sušca ob 4 popoldne iz kapele sv. Ahaca na Žalah.

✝ **Knez Marija.** V soboto, dne 13. marca je ob 11 ponoči umrla šolska sestra Knez Marija s. Korona. Pogreb je bil v ponedeljek, 15. marca popoldne iz kapele sv. Marije na Žalah.

✝ **Uršula Veber.** V Ljubljani je umrla gospa Uršula Veber. Blago rajnico bodo pospremili na zadnji poti 18. sušca ob štirih popoldne iz hiše žalosti v Rožni dolini, Cesta XV., št. 9 na pokopališče na Viču. Sveta maša zadušnica bo 23. sušca ob sedmih zjutraj v župni cerkvi na Viču.

Naj vsem rajnim sveti večna Luč! Vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **Poroka.** V nedeljo, 14. t. m. sta bila v župnijski cerkvi sv. Družine v Mostah v Ljubljani poročena g. prof. Stanislav Debevec in profesorica gdč. Danica Podgornikova, hčerka odvetnikova. Mladi dvojici: Bog daj srečo!

= **Na pravni fakulteti sta v soboto diplomirala** g. Krivec Jože, pisatelj »Doma med goricami«, in g. Krejči Demitrij. Čestitamo!

Oglejte si

razstavo »Knjižic«

v Ljudski knjigarni in v Novi založbi. Tam se tudi lahko naročite na Knjižice. Naročnina 12 lir.

— **Slovesna maša-zadušnica** za obletnico tragične smrti akademika Jaroslava Kiklja bo v ljubljanski stolnici v četrtek, 18. marca, ob 7.

— **Sv. maša-zadušnica za ✝ Francem Blančem** bo v četrtek, 18. t. m. ob 7 v cerkvi sv. Frančiška v Šiški.

— **Rokodelski obrtniki** imajo na praznik sv. Jožefa, v petek 19. marca, sv. mašo in sv. obhajilo v križanski cerkvi. Udeležite se svoje vsakoletne proslave sv. Jožefa v prav obilnem številu. Pričetek je točno ob 7 zjutraj.

— **Zdravstvena kolona v Planini.** Poročali smo, da se od začetka meseca februarja mudi zdravstvena avtokolona po notranjskih krajih. Do sedaj je obiskala Logatec, Planino, Rakek, Cerknico, Begunje pri Cerknici in Grahovo. V začetku tega tedna pa se je vrnila zopet v Planino. Povsod opravlja ta avtokolona pomembno zdravstveno delo ter so naši ljudje zelo hvaležni požrtvovalnim zdravnikom ter zdravstvenim pomočnikom za človekoljubno in brezplačno delo.

— **Razpis zdravniškega mesta.** Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani razpisuje v Službenem listu Ljubljanske pokrajine z dne 13. marca 1943-21, v kosu 21, mesto pogodbenega zdravnika specialista za otroške bolezni v Ljubljani pod pogoji kolektivne pogodbe. Mesečni honorar znaša za dve uri dnevnega dela 1466.15 lir. Prošnje je vložiti do 3. aprila 1942 do 12. — Podrobnejši pogoji in navodila so na razpolago v uradnih prostorih Blagajne, Bleiweisova 5-I.

Iz Novega mesta

Sveti misijon. V kapiteljski cerkvi se bo v dneh od 10. do 18. aprila vršil sv. misijon. To je prav v času od Tihe do Cvetne nedelje. Misijon bodo vodili misijonarji sv. Vincencija Pavelskega. Ne bo to kaka navadna cerkvena ali verska prireditev, temveč globoko prečiščevanje duš. Poleg duhovne obnove, ki jo bodo verniki deležni ob priliki misijona, bo ta verska pobožnost prav lepa duhovna priprava na velikonočne praznike, ter krasen uvod k slavnostim 450 letnice novomeškega kapitlja. Nekoč smo s tega mesta že omenili, da bo obhajal novomeški kolegiiatni kapitelj koncem meseca aprila, tik po Veliki noči 450 letnico svoje ustanovitve. Tako bo misijon lepa priprava za oboje praznovanje.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Uspešna zaposlitev žena v obratih. Gorenjski »Karawanken Bote« piše v zadnji številki 13. marca o zaposlitvi žena v obratih naslednje: Mnogo žena je sledilo pozivu zglasilne dolžnosti in sicer žena, ki sploh še nikdar niso bile poklicno zaposlene. Sedaj se čujejo večkrat vprašanja: Kam bom prišla? Ali bom to delo telesno tudi zmogla? Ali se ne bodo smejale tovarišice moji nerodnosti? Osebno sposobnost in tudi želje bodo upoštevane, razumljivo pa je, da ne bo mogoče ugoditi vsaki želji. Kajti najvažnejše je izvršitev tistega opravila, ki je iz vojaških razlogov sedaj posebno potrebno. Vsakogar ne bo treba zaposliti v oboroževalni industriji, toda samo ob sebi je umevno, da imajo prednost tista opravila, ki bodo zagotovila izdelavo orožja in municije kakor tudi najnujnejših življenjskih potrebščin prebivalstva.

Stotisoče žena pa opravlja že leta in leta poleg vseh družinskih dolžnosti tudi vojno gospodarsko poklicno delo. Družinske dolžnosti takih delavk so deloma večje kakor pa dolžnosti žena, ki bodo sedaj pritegnjene k delu in so od izbruha vojne do sedaj živele v nespremenjenih razmerah ali pa so imele celo gospodinjske pomočnice. Razumljivo je, da bodo že doslej zaposlene delavke sprejele novinke vljudno in tovariško. Tovarniške ženske skupine imajo že od nekdaj nalogo, da olajšajo na novo došlim delavkam začetek in priučitev dela. Najboljša pomoč pa bo zmerom čut časti in častiželjnost nemške žene, da tudi doprinese svoj delež za dosego zmage.

Okrožno delovno zborovanje v Kranju. Pred nedavnim so se zbrali v dvorani deželnega svetnika v Kranju krajevni skupinski vodje in politični vodje kranjskega okrožja. Na zborovanju je pozdravil okrožni uradni vodje Pistotnik okrožnega vodjo Kussa in deželenga svetnika Albrehta Michelsa. Nato pa je okrožni šolski vodja Werner Lilling govoril o Nemčiji. Okrožni vodja je izvedel nato nekatera imenovanja. Tako je bil za krajevnega skupinskega vodjo na Jezerskem imenovan Franc Biber, za krajevnega skupinskega vodjo v Kranju-mesto pa Ludvik Klösch, za predsednika okrožnega sodišča v Kranju je bil imenovan Obereder. Za krajevnega skupinskega vodjo pri Sv. Križu Potočnika, v Naklem Seška, v Črnučah Schweniga, v Selcih Straussa, v Sorici Stiaskyja.

S Spodnjega Štajerskega

Odlikovan Spodnještajerc. Kaplar Richard Heimrath iz Celja je bil odlikovan z železnim križcem I. stopnje.

Lep jubilej zvestega dela. 15. marca je praznovala v Mariboru Antonija Berglezova 60 letnico zvestega službovanja pri isti družini. 15. marca 1883 je vstopila v službo pri družini takratnega mestnega zdravnika dr. Arturja Mallyja. Še sedaj služi v tej družini; seveda že zdravnikovim vnukom.

Poroke. V Braslovčah so se poročili: Ivan Virant iz Vranskega in pekova hčerka Roza Roter iz Št. Ruperta; pekovski pomočnik Anton Žnidar z gospodinjsko pomočnico Marijo Dobrišek; čevljarski mojster Franc Marovt iz Topole z delavko Antonijo Stumberger, od Sv. Barbare v Halozah; poljedelski delavec Franc Krašovec z delavko Angelo Turnšek, oba iz Braslovč; poljedelski delavec Franc Ortl z delavko Marijo Korun iz Žaklja pri Podlehniku. V Laškem so se poročili: Rudolf Hrastnik iz Kladja in Ivana Deželak iz Sv. Lenarta nad Laškim; Jožef Lackner iz Laškega in Jerica Brucker iz Dornave pri Ptuju.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrl sinček občinskega nameščenca Jožef Weinger. V bolnišnici v Gradcu je umrl 20 letni ključavničar Franc Lukas iz Maribora. V Braslovčah in okolici so umrli: 92 letna vdova Terezija Pavletič iz Letuša, 83 letna prevžitkarica Apolonija Cigler iz Gline, 38 letna kmetica Marija Mežnar iz Sv. Matevža, 91 letna prevžitkarica Marija Kosar iz Orle vasi, 82 letna prevžitkarica Marjeta Šlanger iz Grajske vasi in 64 letna prevžitkarica Frančiška Orešnik iz Sv. Matevža. V ptujski okolici so umrli: 70 letna Marija Stanoga iz Globokega, 68 letna Marija Kornik v Lahomnem, 77 letni Valentin Podbreznik iz Strmca, 38 letna Jožefina Wengust iz Strenskega, 34 letni Franc Ramšak iz Dola. V vojni bolnišnici na vzhodnem bojišču je umrl v 21. letu starosti 20. februarja član SS Standarte A. H. Herman Levstik, doma iz Kunšperka. Pred Stalingradom je 17. januarja padel 24 letni podčastnik Rihard Pickl, odlikovan z železnim križcem I. in II. stopnje, doma iz Teznega pri Mariboru.

Iz Hrvaške

Nagrada za dolgoletno zvesto službovanje. Te dni je obiskal zagrebško mestno elektrarno zagrebški župan Verner ter je pred zbranim delavstvom in nameščenstvom poveličeval vestno službovanje treh delavcev tega mestnega podjetja. Najstarejši delavec v elektrarni vrši redno svojo službo že polnih 40 let, ostala dva pa po 35. Poleg pohvale je župan Verner najstarejšemu delavcu izročil kot nagrado mestne občine 20.000 kun, ostalima dvema pa po 10.000 kun. Razen tega so ti delavci dobili od zagrebške mestne občine še posebne dodatne nakaznice za nakup raznih živil.

Zagrebške mestne opekarne v Kustošiji, ki obratujejo pod zagrebško mestno upravo komaj dve leti, so lani izdelale okoli 20 milijonov komadov navadnih opek.

Meteorološka postaja v Požegi. Nova občinska uprava v Požegi je odobrila večje kredite za modernizacijo tamkajšnje elektrarne in za ureditev javne meteorološke postaje z vsemi potrebnimi napravami.

Hrvatsko-nemško društvo. V Zemunu so pred dnevi ustanovili Hrvatsko-nemško društvo, ki ima namen pospeševati prijateljske, gospodarske in kulturne stike med pripadniki nemške države in Neodvisne Države Hrvatske.

Lanskoletni obisk zagrebških gledališč. V lanski sezoni je bilo v zagrebškem velikem gledališču 337 predstav, v malem pa 306 gledaliških prireditev. V tem razdobju je imelo veliko gledališče 256.233 obiskovalcev, malo pa 118.430. Veliko gledališče ima razpoložljivih prostorov 1070, malo pa 674.

Umetniška okrasitev prostorov berlinskega poslaništva NDH. Berlinski poslanik NDH dr. Mile Budak je poklical k sebi profesorja zagrebške umetniške akademije Ljubo Babića ter mu je dal nalogo umetniško okrasiti vse poslaniške prostore NDH v Berlinu. Ljubo Babić je nalogo prevzel in je za okrasitev potrebna umetniška dela razdelil med znane hrvatske umetnike Avgustinčića, Bečića, Kršinića, Hegedušića, Mujadžića in druge. Kakor poroča hrvatsko časopisje, bo slikar Hegedušić za mesec dni končal veliko sliko, katera prikazuje boj pri Sisku, v prihodnjih šestih mesecih pa sliko »Bitka pri Udbini«.

Iz Srbije

Prvi srbski zvočni film. V Beogradu so pričeli pred dnevi vrteti prvi srbski zvočni film »Nedolžnost brez zaščite«. Zanimivo je, da filma ni izdelala kaka filmska družba, temveč na čisto svojo zamisel znani akrobat in junak zraka Aleksić, ki je za film napisal libreto, film sam režiral, imel tehnično vodstvo v svojih rokah in seveda tudi sam igral glavno vlogo.

Petdesetletnica kiparja Dolinarja. V petek, dne 19. t. m. praznuje v Beogradu petdesetletnico rojstva znani slovenski kipar Lojze Dolinar, kateremu žele vsi prijatelji in ljubitelji lepe umetnosti še mnogo sreče in uspehov v nadaljnjem umetniškem ustvarjanju.

POVEST PILOTA ŠTEFANA

114.

»Dragi moj Tom,« je rekel Štefan: »Sedaj pa moram iti. Glej!« In res so medtem trije mehaniki privlekli iz hangarja lep dvomotornik, ga pregledali in pripravili za polet.

115.

Zvonec nad Štefanovo omarico v hangarju je zabrnel. Štefan si je počasi privezal padalo, obul škornje in si pomaknil letalska očala na oči. Pripravljen je bil za odlet.

Vsemogočni Bog, Gospodar življenja in smrti, je poklical k Sebi našega dobrega soproga, očeta, starega očeta itd., gospoda

Franca Babnika

posestnika in strojarja

ki je, previden s sv. zakramenti, sinoči umrl. - Njegove zemske ostanke bomo prepeljali iz hiše žalosti, Zg. Kašelj št. 35, na pokopališče k Dev. Mar. v Polju v sredo, dne 17. t. m., ob štirih popoldne.

Zg. Kašelj, dne 16. marca 1943.

ŽALUJOČI OSTALI

Smrt zgledne slovenske matere. V Beogradu je umrla v starosti 79 let gospa Elizabeta Šmid, vdova po nadučitelju in mati dr. Konrada Šmida, člana glavne kontrole v p. Ob veliki udeležbi znancev in prijateljev so jo pokopali na beograjskem pokopališču. Preostalim naše sožalje.

Slovenska poroka v Beogradu. V Beogradu sta se 7. t. m. poročila Viktor Adamič, tehnični uradnik na železniškem ravnateljstvu in Majda Kostrevčeva. Mlademu paru žele vsi znanci mnogo sreče in božjega blagoslova.

Drobna ljubljanska kronika

V petek, 19. marca, na praznik **sv. Jožefa,** bo v **karmeličanski cerkvi na Selu pri Ljubljani** ob **6.30** slovesna sv. maša pred izpostavljenim Najsvetejšim. Popoldne ob 5 govor, preč. g. prof. **Alojzij Strupi.** Po govoru pete litanije sv. Jožefa in blagoslov. Z velikim zaupanjem se priporočimo mogočnemu Jezusovemu Redniku, ki pomaga v vseh zadevah, kakor pravi velika sveta Terezija in svetuje, naj se še sami o tem prepričamo.

V počaščenje spomina blagopokojnega g. dr. Albina Suyerja je daroval dr. M. Gorjance 100 lir Vincencijevi konferenci.

Dr. Fr. S. Košmerlova ustanova za dijake Državne tehnične srednje šole. Ljubljansko županstvo je razpisalo eno mesto dr. Fr. S. Košmerlove ustanove za dijake Drž. tehniške srednje šole v Ljubljani ter so natančnejši pogoji razvidni iz razpisa na uradnih deskah mestne občine in na razglasni deski v veži tehniške srednje šole.

Ustanova mesta Ljubljane za dijake tehniške srednje šole in učence delovodske ter moške in ženske obrtne šole. Ljubljansko mestno županstvo je razpisalo ustanove Ljubljanskega mesta za učence in učenke Državne tehniške srednje šole ter za učence Drž. delovodske ter moške in ženske obrtne šole v Ljubljani. Oddanih bo 7 mest za učence tehniške srednje šole in 4 mesta za učence delovodske ter moške in ženske obrtne šole v Ljubljani. Vsaka ustanova znaša na leto po 380 lir. Pogoji so razvidni iz razglasa na mestnih uradnih deskah in na šolski razglasni deski tehniške srednje šole.

Za koncert Poltronierijevega kvarteta, ki bo danes, v sredo, dne 17. marca, točno ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani, vlada veliko zanimanje. To pa odlični umetniki tudi zaslužijo, ker je njihov sloves največji; sporad katerega bodo izvajali, pa izredno lep. — Na sporedu je Boccherinijev Kvartet v Es-duru, Beethovnov Kvartet opus 74 (Harfenkvartet) in Smetanov kvartet: Iz mojega življenja. Vstopnice za ta koncert so tekom dneva na razpolago v knjigarni Glasbene Matice, od 6 dalje pa v veži filharmoničnega poslopja. Občinstvo opozarjamo in prosimo, da zasede pred pol 7 svoje prostore, da se koncert ne bo po nepotrebnem zavlekel.

Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I. priporoča onim, ki so naročili **semenski pozni krompir,** da ga naroče v smislu objave v časopisih pri kmetijskem odseku mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici 7, ker društvo še ni dobilo dovoljenja za nabavo semenskega krompirja.

Prva sezona cvetače na ljubljanskem trgu gre h kraju. Dovožene je čim dalje manj cvetače, ker je v južnih pokrajinah, odkoder prihaja na naš trg, že odcvetela. Vendar pa je cvetače še vedno dovolj, da krije povpraševanje, čeprav je redno proti poldnevu zmanjka. Ljubitelji tega sočivja bodo morali počakati na drugo cvetačo, ki bo uvožena tudi iz južnih pokrajin; do domače cvetače, ki jo zlasti ljubljanska okolica čim dalje več prideluje, pa bo treba še dolgo čakati. — Ljubljanski trg je sedaj prav dobro založen s svežim in zdravim česnom, ki ga je, enako kakor čebule, v zimskih mesecih primanjkovalo. Enako je tudi trg dobro založen z zdravo lansko črno redkvijo, ki daje okusno solato. Lani ob tem času je namreč črne redkve zelo primanjkovalo, zato so jo lani kmetje in mali pridelovalci mnogo več vsejali takoj po krompirju. Zato so imeli čez zimo dosti okusne solate in jo imajo še sedaj, ko je že sveže solate dovolj.

Dramsko delo, ki nas ponese na daljni ›bod, je »Praznik cvetočih češenj«, ki je za nas še vedno poln mikavnosti in skrivnosti. Čeprav se dejanje odigrava v tujem svetu, nam je s svojo pretresljivostjo zelo blizu. Igro bo v nedeljo uprizoril Rokodelski oder ob pol 6 popoldne. Predprodaja vstopnic bo na dan predstave od 10—12 in tri ure pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova ulica 12, I. nadstropje, desno.

Barje se pripravlja za obdelavo. Znano je, da se Ljubljansko barje od leta do leta zboljšuje in čedalje bolj spreminja v zemljo, zmožno za kultiviranje. Seveda ni mogoče v enem letu spremeniti vsega Barja v plodno ravnino, vendar je sedaj nagli odtok Ljubljanice omogočil hitrejše osuševanje nekdaj močvirnih tal. Poleg velikih načrtov, ki jih izvajajo oblasti, je potrebno tudi podrobno osuševanje. Vode namreč nanesejo s hribov vsako leto v struge jarkov in potokov mnogo proda in drugih naplavin, kar tudi ovira odtok vode. Lani je bilo k sreči zelo suho leto brez velikih nalivov in povodnji, tako da je bilo nanešenega le malo novega produ. Pač pa se je bujno razrastlo rastlinje, ki ga je treba tudi odstraniti. Povprečno vsako tretje leto je treba osnažiti sicherni jarek in potok na Barju. Ker zdaj že nekaj let ni bilo večjih povodnji na Barju, pričakujejo barjanski kmetje, da utegnejo biti letos nalivi. Zato zdaj marljivo čistijo stare jarke in potoke ter kopljejo tudi nove, tako da bo odtok vode lažji. Ta dela izvajajo ali kmetje sami na svojih poljih, ali pa po svojih delavcih. Glavni odbor za osuševanje Barja. Sodeč po dosedanjih delih bo letos neprimerno več barjanske zemlje spremenjene v plodne njive; zlasti bodo kmetje posadili mnogo več koruze, sončnic in buč, torej kultur, za katere je barjanska zemlja prav primerna.

Gledališče

Opera:

Sreda, 17. marca, ob 17: **»Evgenij Onjegin«.** Red A.

Četrtek, 18. marca, ob 17: **»Janko in Metka«.** Premiera. Red Premierski.

Petek, 19. marca, ob 14: **»Princeska in zmaj«.** Mladinska opereta. Izven. — Ob 17.30: **»Beg iz serajla«.** Izven. Prvi nastop Nade Stritarjeve. Cene od 28 lir navzdol.

Premiera Humperdinckove opere »Janko in Metka« bo v četrtek za red Premierski. Tri dejanja. Libreto Adelheid Wette, prevod Niko Štritof. Osebe: oče — Janko, mati — Poličeva, Janko — Golobova, Metka — Mlejnikova, Hrustnj-baba — Karlovčeva, Trosimožek — Barbičeva, Rosi-možek — Urbaničeva, otroci, angeli. Dirigent Niko Štritof, režija in scena C. Debevec, koreograf inž. P. Golovin, zborovodja R. Simoniti.

Prvi nastop Nade Stritarjeve. V petkovi predstavi Mozartove opere »Beg iz serajla« bo nastopila prvič sopranistka Nada Stritarjeva v glavni ženski partiji Konstance. — Stritarjeva je gojenka operne šole in učenka Julija Betetta. — Namesto bolne Polajnarjeve bo pela odslej partijo Blonde Ivanka Ribičeva, ki je podala to vlogo že pred leti. Ostala zasedba bo običajna.

Drama:

Sreda, 17. marca, ob 17.30: **»Jesen«.** Red Sreda.

Četrtek, 18. marca, ob 17.30: **»Ples v Trnovem«.** Red Četrtek.

Petek, 19 marca ob 17.: »Primer dr. Hirna«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sobota 20 marca ob 17.30: »Veliki mož«. — Red B.

Pasijonske predstave v dramskem gledališču. V letošnjem postnem času bodo uprizarjali v dramskem gledališču v Ljubljani **pasijonsko dramo »V času obiskanja«.** Prvič je bila uprizorjena ta drama leta 1935 na odru Državnega gledališča in igrali so jo v dneh Evharističnega kongresa pred nunsko cerkvijo. Drama je spisana na podlagi evangelija in zgodovinskih urotovitev iz časa, ko so križali Jezusa. V nji nastopa veliko število svetopisemskih in zgodovinskih oseb. Uprizoritev zahteva mnogo priprav, ki se že vršijo. Pasijonske predstave bodo ob delavnikih, nedeljah in o velikonočnih praznikih, na kar občinstvo že danes opozarjamo.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 21. marca, ob pol 6 popoldne: Klabundova drama **»Praznik cvetočih češenj«.** Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10 do 12 in tri ure pred predstavo v društveni pisarni, Petrarkova ulica 12-I., desno.

FRANČIŠKANSKA DVORANA. Petek, 19. marca, ob 5 popoldne: Gheonova igra **»Božji trubadur Frančišek«.** — Predprodaja vstopnic pri Sfiligoju.

RADIO Sreda, 17. marca: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Lahka glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.12 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 13.45 Operetna glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Pesmi in napeve vodi dirigent Segurini — 14.30 Harmonika solo igra Vlado Golob: 1. D'Anzi: a) Hočem živeti, b) Ti me ne zapustiš, 2. Benedetto: Ritmično v G-duru, 3. D'Anzi: Sladki san, 4. Caizla: Oh, kakšna sreča, 5 Golob Nekaj modernih — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, poročila v italijanščini — 17.15 Koncert tria Šlajs-Burger-Lipovšek: 1. Legrenzi: Sonata v G-duru, 2. Vivaldi: Sonata v C-duru, preludij in corrente, 3. Corelli: Sonata v D-duru, preludij, corrente, adagio in giga, 4. Sinding: Serenada — 17.50 Komorna glasba — 19 Govorimo italijansko, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pisana glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Romantično glasbo za klavir izvaja pianist Wilhelm Kempff — 21.10 Pisana glasba — 21.40 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini — 22.05 Predavanje v slovenščini — 22.15 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer II., Sv. Petra cesta 78.

V vsako hišo »Slovenca«!

S. S. VAN DINE: 22

Umorieni Kanarček

Markham je vstal in potem ko je stisnil ponudeno roko, je prišleca predstavil Vanceju in meni. Zdelo se je, da ga je Vance že nekoč mimogrede spoznal. Cleaver je sedel na stol, ki mu ga je ponudil Markham, potegnil iz žepa cigaro, jo skrbno obrezal, jo zmočil med ustnicami in končno prižgal.

»Zelo žal mi je, da vas nadlegujem, gospod Cleaver,« je začel Markham. »Kakor ste brez dvoma že čitali v časopisih, je bila prejšnjo noč zadavljena v svojem stanovanju neka ženska z imenom Marjeta Odell...«

Umolknil je. Zdelo se je, da razmišlja, kako bi začel delikatno vprašanje in morda je upal, da bo Cleaver sam izjavil, da to žensko pozna. Toda na Cleaverjevem obrazu se ni zganila niti ena poteza. Čez trenutek je Markham nadaljeval:

»Ko sem poizvedoval o življenju te mladenke, sem izvedel, da ste jo poleg drugih tudi vi dobro poznali...«

Zopet je obstal. Cleaver je samo za spoznanje privzdignil trepalnice, a ni odprl ust.

»Dejstvo je,« je končno dejal Markham, ki ga je vznevoljila Cleaverjeva nezaupnost »da je bilo ugotovljeno, da so vas že dve leti videli zelo pogostokrat v dekletovi družbi. Iz tega sem moral sklepati, da so bili vaši odnosi do Marjete Odell več kot samo slučajni.«

»Res?«

»Da!« je odvrnil Markham. »Lahko tudi še pristavim, da ta trenutek ni primeren, da bi se izmikali. Nocoj govorim z vami uradno, ker domnevam, da mi boste lahko nekolike pomagali, da to zadevo razjasnim. Mislim, da vam lahko povem, da smo našli nekoga, ki je močno osumljen. Na vsak način pa potrebujemo pomoči in prav zato sem vas prosil za ta razgovor.«

»V čem naj vam pomagam?«

Cleaverjev obraz je ostal neprodiren. Samo njegove ustnice so se premaknile, ko je stavil vprašanje.

»Ker ste mladenko dobro poznali,« je potrpežljivo nadaljeval Markham, »brez dvoma poznate kaka dejstva... kake dogodke... morda poznate kake tajnosti, ki bi mogle vsaj nekoliko osvetliti ta zločin.«

Cleaver je nekaj časa molčal. Njegove oči so se zapičile v nasprotno steno, njegov obraz pa je ostal nespremenjen.

»Vaše vedenje nikakor ni tako, kakršno bi bilo pričakovati pri človeku, ki ima popolnoma mirno vest!« je nekoliko užaljeno pripomnil Markham.

Cleaver ga je vprašujoče pogledal in dejal:

»Kako zvezo ima z njenim umorom dejstvo, da sem jo poznal? Nikdar mi ni zaupala, kdo je njen morilec! Tudi mi ni nikdar povedala, da jo nekdo namerava zadaviti! Če bi to vedela prej, bi brez dvoma storila vse, da bi zločin preprečila!«

Vance, ki je sedel poleg mene, nekoliko proč od ostalih dveh, se je sklonil k meni in mi zašepetal:

»Ubogi Markham se je znašel pred spretnim odvetnikom... Položaj je precej težaven!«

Čeprav je besedni boj v začetku slabo kazal za najinega prijatelja, je polagoma postal bolj živahen, dokler ni bil Cleaver popolnoma premagan.

V odgovor na ironičen in izbegajoč odgovor svojega sobesednika se je Markham sklonil naprej in osorno dejal:

»Gospod Cleaver, zdaj nikakor niste na sodišču med pričami, kjer bi morali podati svoj zagovor, čeprav se zdi, da se smatrate v takem položaju.«

Cleaver ga je pozorno pogledal, ne da bi odgovoril. Markham pa ga je s priprtimi očmi opazoval; bil je odločen, da odkrije vse, kar se skriva za tem neprodirnim izrazom. Vendar pa se je zdelo, da je Cleaver prav tako odločen, da nič ne izda; tako je njegov obraz bil brezizrazen in trd. Končno se je Markham zleknil v naslanjač.

»Nima pomena, da o tem razpravljamo tu,« je dejal brezbrižno. »Če vam je ljubše, da se zglasite jutri pri meni v pisarni, v družbi enega izmed policistov, vam prav rad ustrežem.«

»Kakor hočete!« je trmasto odgovoril Cleaver.

»Koliko bodo o tem poročali časopisi, to je pač odvisno od časnikarjev,« je še pristavil Markham. »Moral jim bom povedati o vsej stvari in dobili bodo prepis naiinega razgovora!«

»Saj vam vendar ne vem nič povedati!«

Cleaverjev glas je bil to pot precej pomirjujoč. Jasno je bilo, da mu misel, da bo njegova zadeva prišla v javnost, ni bila bogve kako prijetna.

»To ste mi povedali že prej,« je hladno odvrnil Markham. »Lahko noč!«

Po teh besedah se je okrenil k nama kakor človek, ki je zaključil kako neprijetno zadevo.

Cleaver pa ni hotel oditi. Nekaj časa je zamišljeno kadil, nato pa se je kratko zasmejal, ne da bi se pri tem ganila niti ena mišica na njegovem obrazu. Končno je vzkliknil s prisiljeno dobrovoljnostjo.

»Zlomka! Prav imate, ko pravite, da ne sedim na sodišču med pričami... Kaj hočete torej vedeti?«

»Že prej sem vam pojasnil zadevo,« je nekoliko razdraženo odvrnil Markham. »Dobro veste, kaj hočem. Kakšno je bilo življenje gospodične Odell? Kdo so bili njeni prijatelji? Kdo si je želel, da bi se je znebil? Kdo so bili njeni sovražniki? Želim izvedeti, kar bi nas dovedlo, da bi pojasnili njeno smrt... Poleg tega tudi vse,« je rezko pristavil, »kar more izločiti vas posredne ali neposredne udeležbe pri tej zadevi.«

Cleaver se je ob teh besedah vzravnal in hotel ugovarjati, a se je premislil. Prezirljivo se je nasmehnil, potegnil iz žepa listnico, vzel iz nje skrbno zložen list in ga podal Markhamu.

»Z lahkoto odstranim od sebe vsak sum,« je mirno dejal. »Tu je izkaz, da me je policija ustavila v Boontonu, New Jersey. Poglejte datum in uro: 10. septembra ob pol dvanajstih ponoči. Ob tej uri sem dirjal s svojim avtomobilom skozi Boonton. Jutri zjutraj se moram zglasiti na sodišču. Kako sitni so včasih policisti!« Pri tem je pomenljivo pogledal Markhama. »Bi lahko uredili to zadevo namesto mene? Zelo neprijetno mi je, če bi se moral jutri vrniti v New Jersey, ko pa imam toliko drugih opravkov!«

Markham je pogledal poziv in ga nato spravil v žep.

»Bodite brez skrbi!« je obljubil s prijaznim nasmehom. »Zdaj pa mi povejte vse, kar veste!«

Cleaver je dvakrat zamišljeno puhnil dim proti stropu, nato se je zleknil v naslanjač, prekrižal noge in dejal z navidezno preprostostjo:

SPORT

Službena objava CONI-ja št. 11

Lahkoatletska zveza. — Predsednik lahkoatletske zveze je podal ostavko, ki je bila sprejeta. Zaupnik CONI-ja se mu je toplo zahvalil za njegovo razumno in marljivo delovanje v prid lahki atletiki.

Lahkoatletska zveza bo spadala začasno neposredno pod zaupnika CONI-ja, ki bo imel za sodelovanje odbor strokovnjakov. Od danes naprej je sedež imenovane zveze v uradnih prostorih CONI-ja.

Lahka zmaga Korotancev

Tudi zadnjo nedeljo so gledali pri Mikliču tekmovanje v namiznem tenisu.

Odkar imajo Hermežani primerno dvorano za interne športne prireditve, je prišlo skoraj že v navado, da imamo vsako nedeljo kaj domačega športnega sporeda. Doslej so organizirali že lepo število turnirjev namiznega tenisa za najrazličnejše naslove in kategorije. Preteklo nedeljo je bilo na vrsti prvenstvo ljubljanskih moštev. Sodelovali so Korotanci, Mladikarji in Hermežani.

Med predstavniki klubov smo videli tudi nekaj mlajših moči, ki so se dobro obnesle. To velja zlasti o Korotanu, ki je vpregel od starih samo pokrajinskega prvaka Bradeška, v ostalem pa je postavil v bitko z malim loparjem še Potočnika in 14 letnega Strojnika. Ekipa Korotana pa se je tudi tokrat sijajno obnesla. Podrobni rezultati po moštvih so bili: Korotan—Mladika 5:1, Mladika—Hermes 5:0, Korotan—Hermes 5:3. Korotanci so torej premagali obe nasprotni moštvi, Mladikarji pa so se izkazali samo v borbi proti Hermežanom, ki so jih odpravili z nepričakovano visoko razliko. Končna ocena po točkah je naslednja: 1. Korotan 4 točke, 2. Mladika 2 točki, 3. Hermes brez točk.

★

Najboljše nogometno moštvo Italije (Livorno) čakajo v državnem prvenstvu še naslednja srečanja: z Juventusom v Torinu, z Genovo doma, z Romo v Rimu, s Fiorentino doma, z Vicenzo v Vicenzi in nazadnje z Milanom na lastnem igrišču. Doslej vodi s 35 točkami.

Službe

Dobe:

Postrežnico

pridno in pošteno, vajeno samostojno kuhe, sprejmem takoj. Vprašati od 13—15: Zadel, Parmova št. 39, Bežigrad. (b

Postrežnico

obenem tekačico, 14 letno pošteno dekletce, za dom in pisarno, samo za dopoldanske ure, sprejmem. Prednost s priporočilom. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1753. (b

Krščansko služkinjo

snažno, spretno za gospodinjstvo, sprejmem. Ima možnost priučiti se šivanju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1770.

Kurivo

Premog

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 6

Tel. št. 20-59.

Po večno plačilo je odšla naša najdražja sestra in teta, gospa

Uršula Veber

vdana, previdena s svetimi tolažili.

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 18. marca 1943, ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Rožna dolina cesta XV. štev. 9, na pokopališče na Viču. Sveta maša zadušnica bo darovana v torek, 23. marca ob 7 v župni cerkvi.

Ljubljana, dne 16. marca 1943.

Žalujoči sorodniki

Prodamo

Žimo za modroce

vseh kvalitet kupite že od 32.— lir naprej pri

»ŽIMA« — Milan Jager

mehanična predilnica žime

Trgovina: Sv. Petra c. 17, predilnica: FUŽINE

Topinambur krompir

po 2.50 lir kilogram dobite pri Sever & Komp.

Rumeno korenje

in krmilno peso prodaja GOSPODARSKA ZVEZA v svojih skladiščih v Maistrovi ulici št. 10.

Čebulo

sveže prispelo, dobite pri GOSPODARSKI ZVEZI, Ljubljana, Bleiweisova c. št. 29. (l

Naročila za lesene prekle

za fižol sprejema Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.

Krmilna pesa

naprodaj. Kogovšek Marija, Kamnagoriška 26 — Dravlje. (l

Več visokih omar

in kuhinjskih kredenc ter belo samsko spalnico — ugodno proda Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Gramofonske plošče

dobro ohranjene dobite že od Lir 10.— naprej v trgovini »Ogled« Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Razno

Vloge in prošnje

v italijanščino sestavlja, prepisuje in razmnožuje, izvršuje vse informacije ter razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Poizvedbe

Revno dekle je izgubilo

vsoto denarja v soboto, 13. marca, od magistrata do Prečne ulice. Pošten najditelj se naproša, da ga vrne na naslov, ki se dobi v upravi »Slovenca« pod št. 1764.

Izgubila sem naočnike

v železnem etuiju (Somnitz) od kavarne »Emone« s tramvajem štev. 2, in prosim najditelja, naj jih odda v upravi »Slovenca« pod št. 1761.

Zlata zapestna ura

znamke Tisott, na rjavem jermenčku, je bila zgubljena 11. marca na poti od glavne pošte čez Tivolski park v Rožno dolino. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi v upravo »Slovenca« pod št. 1771.

Kupimo

Kože divjačine:

lisičje, dihurjeve, polhove, kunje in od domačih mačk kupuje ROT, krznarstvo, Mestni trg 5. (k

Otroške vozičke

športne in globoke, kupimo. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (k

Naročajte in širite »Slovenca«!

TEL. **KINO UNION** 22-21

Sijajen film po znani Donizettijevi operi

»Ljubavni napoj«

V glavnih vlogah Margherita Carosio, Armando Falconi in Roberto Villa — Pojejo M. Carosio, Ferruccio Tagliavini, V. Bettoni

PREDSTAVE

ob delavnikih ob 16 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

TEL. **KINO SLOGA** 22-31

Velik glasbeni film poln iskrenega veselja, živahnosti in zabave z originalno zgodbico ljubezni

»Sestanek ob 5«

Michael Bartlett — June Knight.

Predstave od 14.30 dalje.

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Dnevno dva sporeda: Ob delavnikih ob 14.30 in na praznik ter v nedeljo ob 10.30 zgodovinski velefilm iz križarskih vojska

»Kapitan Tempesta«

Adriano Rimoldi, Doris Duranti, C. Ninchi.

Ob delavnikih ob 16.30 in 18.30 ter na praznik in v nedeljo ob 14.30, 16.30 in ob 18.30 najnovejši pevski film Benjamina Giglija

»Bajazzo«

Film o nastanku slavne Leoncavallove istoimenske opere. — — — V glavnih vlogah: Alida Valli, Paul Hörbiger

OKVIRJE izdeluje specialist **Wolfova 4 KLEIN**

Posestva

Parcele

že od 23.000 lir proda realitetna pisarna Pristavec Franjo - Ljubljana, Cesta Arielle Rea št. 2.

Objave

Slavko in Zofija Drofenik

iz Maribora, stanujoča v Korytkovi ulici, se naprošata, da se nujno zglasita Pred škofijo 3-II.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni uslužbenec, gospod

Ivan Ciber

šofer

katerega pogreb bo danes, 17. marca 1943, ob 4 popoldne iz kapele sv. Ahaca na Žalah. Zvestemu uslužbencu trajen spomin.

Ljubljana, dne 17. marca 1943.

Tvrdka: I. Pielick & Co., Ljubljana

13

Ljubezen Kristine Homanove

To so bile besede gospe Olge Hartwigove. Lepe besede, v katerih je bilo tudi nekoliko skritega, komaj čutnega zadoščenja. Nekoč, ko je bila še zelo mlada, je skušala tekmovati s Kristino v šoli in na plesiščih. Takrat ni uspela; sedaj stoji pred njo ista Kristina in je nesrečna in se je, čisto razumljivo, precej spremenila.

»Kako dolgo že žalujete? Pol leta? Al, kako hitro teče čas! Ko smo vas zadnjikrat videli z možem, je bil še tako zdrav in krepak. Veste, to je bilo takrat na mostu, ko sta jahala. Lepo je bilo vaše življenje, veliko lepega ste se naužili. Tudi moj mož je bil bolan, pomislite! Sedaj pa mu je spet dobro, sedaj se počuti, hvala Bogu, izvrstno.«

— — — — — — —

»Kako pravite, da boste ostali zunaj na Poljanah? Mislili smo, da boste morali hišo prodati. To si lahko privoščite? No, potem ste lahko kar veseli in zadovoljni. Toda, ali ni hiša prevelika za vas, in tudi vrt je tako velik! Jaz ne bi ostala, saj je vendar s Poljan tako daleč do pokopališča. Sicer je res, da greste malokdaj na pokopališče: skoraj nikoli, kajne? Odkar žalujete, vas še sploh nismo videli. Kdo pa oskrbuje grob? Prav lepo je urejen in veliko svežega cvetja je vedno na gomili.«

Grob — njen mrtvi mož — pokopališče...!

Samo o tem so govorili sedaj, ko je poslušala nasvet starega zdravnika in se podala k ljudem. Kristini so se iznova odpirale rane.

Ne, na pokopališče ni hodila!

Dvakrat ali trikrat se je zgodilo, da jo je preganjalo tako močno hrepenenje, da je morala pozno zvečer na božjo njivo. Železna vrata pokopališča so bila že zaprta in morala je poiskati cerkovnika, da jih je odklenil. Tam je objemala nemo gomilo, ki je pokrivala telo pokojnika, in poljubovala mrzli kamen z njegovim imenom.

Tudi na pokopališču ni našla tolažbe. Ničesar ni občutila, kar bi jo pomirilo. Z neutešenim hrepenenjem je hitela domov. In pot, dolga pot je bila potem tem težja. Mnogotere težke misli so jo preganjale. Takrat je sklenila, da ne bo več mislila na grob.

Zdelo se ji je, kakor da je prejela iz onostranstva prepoved, da ne sme premišljevati o pokojniku, da sme misliti samo na one ure, ko je bil še živ. Kristina, ki v otroških letih ni mogla moliti, ki ni hotela moliti, ki ni znala Boga prositi, se je spremenila. Ko je trepetala ob bolniški postelji svojega moža, je zaupala v usodo. To je bila še doba, ko ni znala prositi, ko so bile njene molitve same hvalnice. Sedaj je molila dan in noč; goreče je molila, čeprav brez besed in brez sklepanja rok. Njene goreče prošnje so stremele samo po miru, po moči, da bi vdano prenašala svojo bolečino in po možnosti, da bi ukrotila svoje razjedajoče hrepenenje srca.

Prosila je za stanovitnost.

Tu pa tam si je želela, da bi se razgrnila zemlja, ki je pokrivala pokojnika in da bi lahko šla za njim. Vendar, v tem ni bilo njeno pravo čustvovanje: zakaj grob in kar je ležalo tam spodaj, to ni bil več on.

Grobovi na pokopališču, kjer sta ležala poleg prednikov tudi njen oče in mož, niso mogli postati pribežališče njenih obubožanih misli.

»Zakaj me iščete pri mrtvih? Iščite me pri živih!«

Z vso močjo si je prizadevala, da bi njene misli vasovale samo pri njenem možu, ko je bil še živ. Podobo živega Homana si je vtisnila v spomin in živemu so veljali venci njenih solza. Na pisalno mizo si je postavila njegovo sliko. Tu je bilo njeno družinsko svetišče, kamor je nosila belega cvetja. V tej sliki je gledala moža, kakršen je bil zadnje dni pred smrtjo: resno lep, nenavadno vzvišen in prijazno gledajoč.

Ne, na pokopališče ni hodila!

Mirno in pošteno je povedala to ljudem. In ko je to izgovorila, tedaj je šele uvidela, kaj je to pomenilo za ljudi, ki so bili navezani na navade.

Lepo urejeno pokopališče malega mesta je spadalo k meščanskemu življenju. Meščani, ki so žalovali, so imeli navado, da so se oblekli v črnino in hodili tja na popoldanske sprehode.

Pot je vodila skozi predmestje lepih hiš in od tam na pokopališče. Nazaj grede so hodili po malih opravkih: morda k šivilji, v trgovino ali pa k mesarju, da bi naročili obrok mesa za jutri. Tudi v slaščičarno so radi zahajali domov grede.

Pot na pokopališče, ki jim je postala dnevna navada, se jim je zdela skoraj prijetna.

Ne, teh navad se Kristina ni mogla držati.

In: — »Ne!« —

Gospa Olga Hartwigova je to vedela. Potem je še ugotovila, da Kristina tudi ne žaluje več. O ‚žalovanju' so vendar jasni pojmi, ne samo v mestu, temveč po vsem svetu!

Najrajši bi si nadela belo oblačilo in ga nosila vse od ure, ko je postala vdova. V ostalem, kadar je bila doma, je nosila belo obleko, prav tako kot prej. Črnino je od srca sovražila. Prej bi jo pripravili do tega, da bi si nadela kričečerdečo haljo in odšla na ples, kakor da bi oblekla svojo bolečino v črnino z modnim klobukom in kopreno preko obraza.

Zakaj bi obremenili dušo, katere žalovanje se je povzpelo že do nevarnosti, še z zunanjimi čutnimi znaki! Zakaj so posegle ‚kulturne' navade v tako intimne zadeve človeka!

In zakaj bi se moral posamezník, tako neusmiljeno in tako proti lastnemu čutenju podrediti? Zakaj bi se moral podrediti navadam, če čuti, da pomenijo novo nevarnost na poti pomirjenja?

— — — — — — —

»Ne, ne žalujem več!«

»To bi morali vendar vedeti: pri nas je navada, da hodimo v črnini nekaj čez leto; takšni so predpisi za vdove; in radi nosimo črnino — to se pravi, radi jo nosimo za naše drage pokojne.«

Potem je zasukala gospa Hartwigova pogovor drugam:

»Seveda, vi ste še zelo mladi. — V ostalem, ali ste kaj slišali o gospodu Bergenu? Ničesar niste slišali? Pravijo, da je preživel zimo v Italiji. Moj brat in svakinja sta ga srečala v Rimu. Bila sta na poročnem potovanju in ne moreta prehvaliti, kako je bilo lepo. Tudi midva si morava še privoščiti podobno potovanje. Kajne, Konrad, — srček!«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelji: Inž. Jože Sodia Urednik: Viktor Cenčič